

PROTOCOL KC DE WILGEN

Gedrag voor leerkrachten, leerlingen en ouders

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wettelijk kader	3
3. Omgang algemeen	3
4. Gedrag van de leerkracht, personeel	4
5. Gedrag van de leerling	8
6. Gedrag van de ouder	9
7. Sociale veiligheid	9
8. Pesten	10
9. Seksuele intimidatie	10
10. Consequenties van het niet naleven van de gedragscode	11
Bijlage 1: Vijfsporenaanpak bij pesten	13
Bijlage 2: Voorbeeld PBS – groot en klein probleemgedrag	14
Bijlage 3: Voorbeeld Matrix gedragsverwachtingen / structuurafspraken	20

1. Inleiding

Met het opstellen van gedragsregels voor het sociale verkeer op school wil KC de Wilgen ongewenst gedrag, geweld, discriminatie en seksuele intimidatie voorkomen, aanpakken en bestrijden. Eveneens dient voorkomen te worden dat leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, leerlingen en ouders/verzorgers in situaties komen die voor een van beiden of voor allebei als onprettig wordt ervaren, misschien zelfs strafbaar zijn en tot rechtsvervolgning kunnen leiden.

Dit protocol wordt bekendgemaakt aan personeel, leerlingen en ouders/verzorgers. Dit protocol is onderdeel van Beleidsplan Sociale Veiligheid KC de Wilgen.

Algemeen verwacht Stichting OPOPS dat de werknemers van KC de Wilgen zich professioneel gedragen ten opzichte van leerlingen, collega's, ouders en andere betrokkenen, zowel binnen als buiten de school. Elkaar de ruimte geven en positief gedrag stimuleren, versterkt de omgang met elkaar en heeft de voorkeur boven beperken en begrenzen. Professioneel gedrag houdt in ieder geval in dat de werknemer actief rekening houdt met de grenzen van de ander en op basis daarvan gepaste afstand bewaart in het contact met leerlingen, collega's, ouders en andere betrokkenen en het vertrouwen van deze personen niet schendt.

In deze gedragscode gaat het over alle vormen van omgang van en tussen medewerkers, leerlingen en ouders en verzorgers.

- Omgang leerkracht – leerling
- Omgang leerkracht – ouder/verzorger
- Omgang personeel onderling
- Omgang leerling onderling
- Omgang ouder/verzorger – leerling
- Omgang ouders onderling
- Omgang ouders – leerkracht

N.B. Waar in dit document verwezen wordt naar de leerkracht heeft dit ook betrekking op het overige personeel en vrijwilligers.

2. Wettelijk kader

Voor het primair onderwijs bestaat – in tegenstelling tot andere beroepsgroepen – geen algemeen geldende gedrags- beroepscode. Schoolbesturen zijn zelf aan zet om een gedragscode vast te stellen waarin wordt aangegeven welk gewenst en professioneel gedrag van medewerkers verwacht wordt.

Deze gedragscode is een richtlijn voor de wenselijke en professionele pedagogische beroepshouding van de leerkrachten en medewerkers in hun omgang met leerlingen.

Per 1 augustus 2015 is voor scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs de wettelijke bepaling over de sociale veiligheid van leerlingen op school in werking getreden. Dit protocol 'Gedragscode voor leerkrachten, leerlingen en ouders' is onderdeel van het Beleidsplan KC de Wilgen Sociaal Veiligheid.

3. Omgang algemeen

De algemene gedragscode voor alle factoren in de scholen is dat leerkrachten, leerlingen, ouders/verzorgers elkaar gelijkwaardig en met respect behandelen. Met respect bedoelen we het respectvol aanspreken van elkaar, aanvaardbare grappen, geen seksueel getinte, racistische of discriminerende opmerkingen die kwetsend of veroordelend voor de ander zijn.

Er is altijd een gezagsverhouding tussen leerkracht/medewerker en de leerling. Leerlingen zijn op zoek naar grenzen en verwachten dat volwassenen die grenzen zullen aangeven. Onderwijspersoneel heeft hierin de rol van pedagogische begeleider.

Uitgangspunt is dat de werknemer actief rekening houdt met de grenzen van de ander en op veilige en gepaste afstand van de leerling blijft, wanneer deze dit aangeeft. Het personeelslid moet zorgen voor een omgeving en sfeer waarbinnen de leerling zich veilig voelt.

De verhouding is ongelijk, een leerling is hierin ondergeschikt aan een personeelslid en is per definitie slachtoffer als er iets mis gaat in deze situatie. Dat is zo op school, maar ook voor en na schooltijd. Een personeelslid moet zich er van bewust zijn dat een leerling zijn/haar gedrag anders kan interpreteren dan bedoeld.

De sociale veiligheid van leerlingen en personeel is een belangrijk aspect van de kwaliteit van onderwijs. De inspectie ziet daarop toe.

Deze gedragscode wordt jaarlijks in het schoolteam besproken en is een vast onderwerp van gesprek met nieuwe leerkrachten. En elke ouder/verzorger erkent en respecteert bij inschrijving van de leerling dit protocol en aanvaardt de eventuele maatregelen en/of consequenties bij geen naleving.

4. Gedrag van de leerkracht

- De leerkracht bevordert de sociale veiligheid voor zijn of haar leerlingen. Leerkrachten en overige medewerkers bewaken de professionele grenzen van het persoonlijk contact en zorgen ervoor dat er geen ongewenste vertrouwelijk situatie ontstaat.
- De leerkracht is zich in alle situaties bewust van zijn/haar voorbeeldfunctie ten opzichte van leerlingen. Elke leerkracht is zich ervan bewust dat zijn/haar uiterlijk voorkomen en zijn/haar gedrag van invloed zijn op het gedrag van de leerlingen.
- De leerkracht maakt geen misbruik van de afhankelijkheidsrelatie die voortvloeit uit zijn/haar functie.
- De leerkracht is bekend met en handelt naar de bestaande protocollen, gemaakte afspraken, wettelijke regelingen en klachtenprocedure.
- De leerkracht raakt een leerling uitsluitend functioneel aan en houdt daarbij rekening met de grenzen van een leerling.
 - Een aai of een schouderklopje zijn goede pedagogische middelen. Verder geldt in het algemeen dat de leerkracht goed oplet of de leerling gediend is van de aanrakingen. Een spontane knuffel van een kind hoeft niet geweerd te worden en wanneer een kind aangeeft bij de leerkracht op schoot te willen zitten, moet dat kunnen bij de jongste kinderen. De leerkracht initieert dit niet;
 - Er worden geen lichamelijk straffen gegeven, ook geen licht tikken of knijpen in de arm. Als vechtende leerlingen uit elkaar gehaald moeten worden, dan gebeurt dit met zo min mogelijk aanrakingen;
 - Bij bijvoorbeeld verwijdering uit de groep, komt het voor dat een leerling vastgepakt moet worden. De leerkracht kondigt dit vooraf aan en zorgt ervoor dat een andere leerling of collega in de buurt aanwezig is;
 - Indien nodig of gewenst worden de jongste leerlingen geholpen bij het aan- en uitkleden;
 - Verschonen van leerlingen in groep 1-2 kan voorkomen.
 - Tijdens de gymles (en/of) de zwemles kleden de jongens en meisjes vanaf groep 3 zich gescheiden aan en uit. De leerkracht is altijd verantwoordelijk voor de orde tijdens het omkleden. Het kan zijn dat een leerkracht moet optreden. De vrouwelijke leerkracht kondigt haar komst aan bij de jongens, de mannelijke leerkracht kondigt zijn komst aan bij de meisjes.
- Leerkrachten houden altijd rekening met andere culturen en geloven.
- Tijdens kampactiviteiten slapen jongens en meisjes gescheiden. Er slapen minimaal 1 vrouwelijke en 1 mannelijke leerkracht (wanneer beschikbaar) tijdens het kamp. Er zijn altijd meerdere volwassenen aanwezig. Tijdens het kamp gelden dezelfde gedragsregels als in de schoolse situatie.
- Leerkrachten vermijden zoveel mogelijk een-op-een-situaties en zorgen ervoor dat hij/zij zichtbaar zijn voor anderen en dat er ten alle tijden iemand kan binnenlopen.
- Leerkrachten en medewerkers weten dat zij leerlingen in principe geen geheimhouding kunnen garanderen over zaken die de leerling wil vertellen. Bij signalen van seksueel misbruik, geweld, diefstal of racisme is de leerkracht verplicht actie te ondernemen. Dat geldt ook voor een onveilige thuissituatie van het kind. Indien er signalen zijn, verwijzen we naar het protocol zoals vermeld in de 'Meldcode'.
- Leerkrachten en medewerkers hebben buiten school geen contacten met een leerling/leerlingen, anders dan dat ze elkaar wel eens tegen kunnen komen. Er worden geen afspraken met leerlingen gemaakt buiten de onderwijs-gerelateerde omgeving.
- Het (tijdelijk) in huis nemen van leerlingen is zonder voorafgaande toestemming van ouders/verzorgers niet toegestaan. Voor leerkrachten met eigen kinderen die leerlingen als vriend(in) hebben ligt dit anders. Ook hier moet de leerkracht bewust zijn dat hij/zij ook de leerkrachtrol heeft.

- In de contacten met leerlingen via de communicatiemiddelen zorgt het personeelslid ervoor dat het alleen om schoolse zaken gaat en is er sprake van sociale distantie.
- Leerkrachten en medewerkers die privé virtuele ontmoetingsplekken beheren, blokkeren de toegang van leerlingen tot deze plekken en gaan niet in op uitnodigingen van leerlingen opgenomen te worden in hun vriendgroep (zoals bijv. bij Facebook).
- Een leerkracht kan een virtuele school- of klasaccount beheren waarin niet de naam van de leerkracht is opgenomen maar de groeps- en schoolnaam. (Bij groepsnaam@schoolnaam.nl) Op dit account kunnen mooie schoolvoorbeelden gedeeld worden.
- Er is geen contact met leerlingen via telefoon of sms/app, anders dan over schoolzaken.
- Voor mailverkeer geldt dat leerkrachten hiervoor het e-mailadres van school gebruiken. Er wordt alleen gemaïld over schoolzaken.
- De leerkracht behandelt ouders vriendelijk en correct, ook na een minder plezierige ervaring.
- De leerkracht praat niet negatief over andere ouders en geef daar ook geen kans toe.
- De leerkracht praat met ouders niet over andere leerlingen van school.
- De leerkracht praat niet negatief over collega's en geef daar ook geen kans toe.
- De leerkracht praat niet negatief over andere scholen.
- De leerkracht reageert altijd binnen vijf werkdagen op een mail van ouders en/of vraag om terug te mogen bellen (uitzonderingen en overmacht daargelaten)
- De leerkracht spreekt ouders aan op ongewenst gedrag. Er is sprake van ongewenst gedrag als de ouder de leerkracht respectloos in taal en gedrag (verbale of fysieke intimidatie) benadert. In dit geval geeft de leerkracht aan het gesprek te beëindigen en verzoekt de ouder de school tot nader bericht te verlaten.
- De leerkracht spreekt leerlingen aan op ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag kan vallen onder 'lastig gedrag', 'probleemgedrag' of 'grensoverschrijdend gedrag' zoals in onderstaand schema vernoemd:

lastig gedrag	probleemgedrag	grensoverschrijdend gedrag
* zich niet houden aan de groep, school of pleinregels	* brutaal / respectloos gedrag	* fysiek geweld
* storend gedrag in groep, school of op het schoolplein	* ongewenst en/of grof taalgebruik	* geen controle meer over emoties
* ruzie maken	* stiekem en/of oneerlijk gedrag	* manipulerend gedrag t.o.v. medeleerlingen
* spullen / materiaal kwijt raken	* snel boos / gefrustreerd raken	* pesten
* te laat komen / niet conform richtlijnen afmelden / ziekmelden	* vechten	* grof en/of beledigend taalgebruik
	* liegen	* gooien met spullen / materiaal
	* plagen	* stelen
	* clownesk gedrag	* vandalisme
	* afspraken niet nakomen	
	* spullen / materiaal kapot maken	
	* negatieve invloed op sfeer in groep en/of school	

Op KC de Wilgen hanteert men de termen "groot én/of klein probleemgedrag". Wat wij hier onder verstaan is terug te vinden in bijlage 2 waarin een matrix voor groot én klein probleemgedrag zijn opgenomen.

In geval van veelvuldig grensoverschrijdend gedrag kan de school overgaan tot de procedure 'Schorsen en verwijderen' (beleid OPOPS 'Schorsen en verwijderen' (zie www.opops.nl). Dit is altijd ter beoordeling van de directeur van de school en de verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder van OPOPS.

5. Gedrag van de leerling

- De leerling gaat respectvol om met zijn omgeving; medeklasgenoten, personeel, spullen en materiaal.
- De leerling is in staat om gedrag te reguleren en regels en afspraken op te volgen.
- Het dragen van gezicht bedekkende kleding (pet, zonnebril, niqab) wordt niet toegestaan. Wederzijds contact moet mogelijk en gezichtsuitdrukkingen 'zichtbaar'.
- De leerling draagt geen aanstootgevende kleding.

De gedragsverwachtingen / de structuurafspraken helder en zijn duidelijk vastgelegd in een school specifieke matrix. Deze matrix is opgebouwd vanuit de, door de school gekozen, kernwaarden (zie bijlage)

6. Gedrag van de ouder

- De ouder is respectvol in de omgang met andere ouders, kinderen en het personeel van de school.
- De ouder onderschrijft de visie en het beleid van de school;
- De ouder kent de regels en afspraken van de school en handelt hiernaar

7. Sociale veiligheid

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt.

Op KC de Wilgen maken we gebruik van een methodiek voor sociaal emotionele ontwikkeling en er vindt jaarlijks een monitoring plaats op het gebied van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Het Beleidsplan Sociale Veiligheid is te downloaden op www.obsdewilgen.nl

De tevredenheidsonderzoeken kunt u vinden op www.scholenopdekaart.nl

Hieronder volgt een overzicht van de methodieken en signaleringsinstrumenten die KC de Wilgen gebruikt op het gebied van Sociale Veiligheid. Deze methodieken en signaleringsinstrumenten worden in preventieve zin ingezet en geeft ons richting ter verbetering indien gewenst/noodzakelijk

- Klasse(n)Kracht
- Rots & Water
- Tevredenheidsonderzoeken ouders
- Tevredenheidsonderzoeken leerlingen
- Tevredenheidsonderzoeken leerkrachten
- LIB (Leerling in Beeld)

8. Pesten

Het verschil tussen plagen en pesten is niet eenvoudig, want het verschil tussen plagen en pesten is soms moeilijk te maken. Over het algemeen vindt plagen incidenteel plaats en zijn bij plagen beide partijen aan elkaar gewaagd of zelfs vrienden van elkaar. Bij pesten ligt dat anders. De belangrijke verschillen tussen pesten en plagen zijn:

- Pesten gebeurt met opzet, plagen niet;
- Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon (stelselmatig), plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;
- Bij pesten is er sprake van ongelijkheid (in macht, kracht of sociale status), bij plagen is die ongelijkheid niet of veel minder aanwezig en zijn kinderen ongeveer even sterk.
- Plagen vinden beide partijen leuk, pesten vindt één van beiden niet leuk.

Er is sprake van pesten als iemand wordt geconfronteerd met uitsluiting of aanhoudende treiterijen, pesterijen. Dit kan zowel verbaal als fysiek zijn, maar ook via digitale kanalen.

Bij ernstige en langdurige pesterijen volgt de school het pestprotocol, bijgevoegd in bijlage 1.

9. Seksuele intimidatie

Hiervan is sprake indien iemand wordt geconfronteerd met ongewenste seksueel getinte aandacht in de vorm van verbaal, fysiek of non-verbaal gedrag dat door degene die hiermee geconfronteerd wordt als onaangenaam wordt ervaren. Het gaat hierbij om gedrag dat plaatsvindt binnen of in samenhang met de onderwijssituatie en kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn.

Als een medewerker van KC de Wilgen informatie krijgt over een mogelijk zedendelict (misbruik of intimidatie) door een medewerker van school, dan is hij/zij wettelijk verplicht het schoolbestuur onmiddellijk te informeren.

10. Consequenties van het niet naleven het protocol gedrag leerkrachten, leerlingen en ouders

- Voor de leerkracht/personeelslid:

Indien een melding aanleiding geeft, dan wordt de gesprekkencyclus van kracht.

- Voor de leerling:

De leerling die herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag laat zien zal geschorst worden (zie beleid OPOPS 'Schorsen en verwijderen'), mogelijk gevolgd door verwijdering van school met inachtneming van de zorgplicht van de scholen.

- Voor de ouder:

In het geval dat een ouder herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag laat zien, zullen er maatregelen genomen worden in overleg met het schoolbestuur.

In alle gevallen:

Als er sprake is van een gedrag waarbij tevens de wet wordt overtreden, wordt de politie ingeschakeld. Het inschakelen van de politie geschiedt door de schoolleiding (of namens de schoolleiding). In overleg met de politie worden de ouders in kennis gesteld.

Reactieprocedure ongewenst gedrag

De reactieprocedure zet je in als een leerling zich niet houdt aan een afspraak of gedragsverwachting. Blijf uit het conflict en benader de leerling coachend.

STAP 01

- vraag naar/ herinner de leerling aan de gedragsverwachting.
voorbeeld: "Wesley, wat is ook alweer de regel over praten op de gang?"
"Precies, de regel is dat we op de gang zacht praten. Ik verwacht dat je nu op een zachte toon gaat praten."
- wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om het gedrag aan te passen.
- zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op.
voorbeeld: "Goed zo, wat fijn dat je meteen met een zachte toon bent gaan praten".
- reageert een leerling niet, of niet op de gewenste manier, dan ga je door met stap 2. Probeer ondertussen voor jezelf te achterhalen wat de reden voor dit gedrag is! (trigger)

STAP 02

- benoem het ongewenste gedrag, benoem de afspraak en geef een keuze. (Eerst consequentie, dan de juiste keuze.) (afhankelijk van de mogelijkheid en afspraken kijk je wat een passende consequentie is.)
voorbeeld: "Wesley, je schreeuwt. De afspraak is dat je op een zachte toon praat op de gang. Je komt nu in de klas werken of je praat nu op een zachte toon."
- wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om het gedrag aan te passen/ de goede keuze te maken.
- zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op.
voorbeeld: "Goed zo, wat fijn dat je alsnog met een zachte toon bent gaan praten".
- lukt het de leerling niet om het gedrag aan te passen/ een keuze te maken, dan ga je door met stap 3.

STAP 03

- benoem de consequentie.
voorbeeld: "Oké, dan kom je nu in de klas werken/ ga je naar het kamertje bij.../"
- wacht 5 tot 10 seconden. Gebruik deze tijd om door te gaan met waar je mee bezig was (negeer licht ongewenst gedrag) of loop even weg. Geef de leerling de tijd om de consequentie uit te voeren.
- Zodra je ziet dat de leerling het gewenste gedrag laat zien, complimenteer je hier direct en concreet op.

Tips reactieprocedure bij ongewenst gedrag

- de gedragsverwachtingen helder? Zijn ze besproken, hangen ze ergens visueel en zijn de gedragingen voldoende goed met de groep inge oefend? (Klasse(n)Kracht)
- praat rustig en op een neutrale toon.
- bekrachtig elke stap in de gewenste richting direct.
- laat een boze leerling niet in een gemeenschappelijke ruimte zitten zonder toezicht van een volwassene (i.v.m. veiligheid andere leerlingen en de kans dat de boosheid opvlamt).
- begin iedere dag met een schone lei;
- corrigeer het gedrag. Niet de persoon!
- Prijs op afstand en corrigeer van dichtbij.
- Als een leerling niet de keuze maakt of niet de consequentie aanvaardt, dan treedt het gedragsprotocol KC de Wilgen in werking.

KLEIN PROBLEEMGEDRAG

AANPAK

CONSEQUENTIE (bij einde reactieperiode)

- bewust spreken in andere taal
- ordeverstoring
- misbruik van materiaal
- jokken (onbewust liegen)
- plagen
- ruzie

reactieprocedure
reactieprocedure
reactieprocedure
reactieprocedure
reactieprocedure
reactieprocedure

time out 05 min (in klas)
time out 05 min (in klas)
time out 05 min (in klas) en zie handleiding materiaal
time out 05 min (in klas)
time out 05 min (in klas)
time out 10 min(in klas)

Toelichting:

Op klein probleemgedrag reageren we altijd met de reactieprocedure. De reactieprocedure biedt IIn bewust meerdere kansen om voor het gewenste gedrag te kiezen. Hierdoor kunnen we als KC de Wilgen gewenst gedrag positief bekrachtigen.

Het gebruik van de reactieprocedure en een time out plaats in de klas is bedoeld om zo min mogelijk aandacht te besteden aan ongewenst gedrag.

We sturen dus IIn niet weg maar houden ze onder toezicht en onder de verantwoordelijkheid van de leerkracht. Tergelijkertijd kunnen de IIn vanaf de time out plaats de instructie/les blijven volgen.

Criteria voor een goede time out plaats:

- zitplek achter in de klas en uit de zichtlijn van medeleerlingen
- instructie/les is goed te volgen (zien/horen)

<u>lastig gedrag</u>	<u>probleemgedrag</u>	<u>grensoverschrijdend gedrag</u>
* zich niet houden aan de groep, school of pleinregels	* brutaal / respectloos gedrag	* fysiek geweld
* storend gedrag in groep, school of op het schoolplein	* ongewenst en/of grof taalgebruik	* geen controle meer over emoties
* ruzie maken	* stiekem en/of oneerlijk gedrag	* manipulerend gedrag t.o.v. medeleerlingen
* spullen / materiaal kwijt raken	* snel boos / gefrustreerd raken	* pesten
* te laat komen / niet conform richtlijnen afmelden / ziekmelden	* vechten	* grof en/of beledigend taalgebruik
	* liegen	* gooien met spullen / materiaal
	* plagen	* stelen
	* clownesk gedrag	* vandalisme
	* afspraken niet nakomen	
	* spullen / materiaal kapot maken	
	* negatieve invloed op sfeer in groep en/of school	

